

Sommer | 2017

CIRKULÆR INDKØBSGUIDE

FORUM FOR
BÆREDYGTIGE INDKØB

I denne guide kan du læse om, hvad det vil sige at købe cirkulært, og du kan finde en række gode råd til, hvordan du som udbuds- og indkøbsfaglig i din organisation kan arbejde med cirkulære indkøb.

Guiden er udarbejdet af temagruppen om "Cirkulære Indkøb 2016-2017" under Forum for Bæredygtige Indkøb.

Indhold

Om guiden	3
Hvad er cirkulære indkøb?	5
Hvorfor foretage cirkulære indkøb?.....	7
Implementering af cirkulære indkøb.....	8
Forberedelse.....	9
Markedsdialog	10
Kravspecifikation.....	11
Udelukkelses- og udvælgelsesfasen	12
Tildelingsfasen	12
Eksempel på pointsystem med cirkulær økonomi som underkriterium	12
Kontrakten	12
Kontraktstyring.....	14
Evaluerings.....	14
Eksempel på cirkulære kriterier	15
Cases om cirkulære indkøb.....	15
Litteratur.....	16

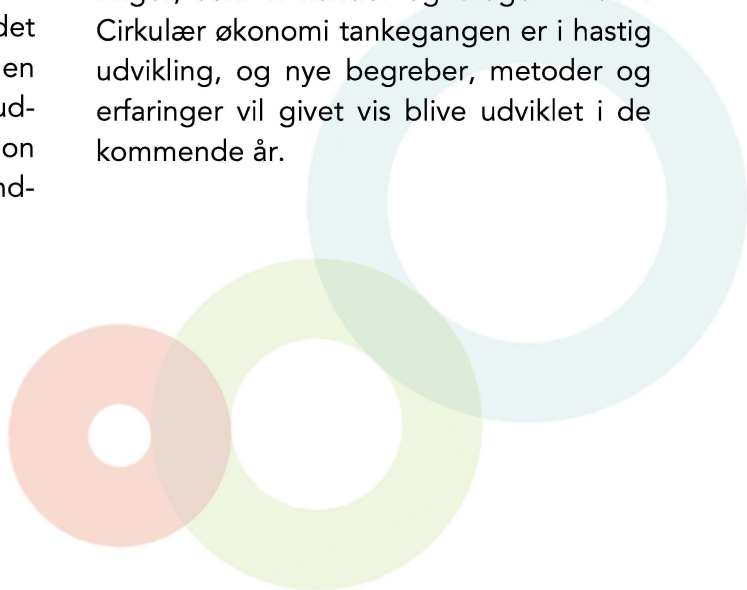
Om guiden

CIRKULÆR ØKONOMI FÅR STADIG STIGENDE OPMÆRKSOMHED som en måde, hvorpå vi kan øge velstanden i samfundet og samtidigt reducere forbruget af jordens ressourcer. Og da den offentlige sektor i Danmark køber ind for ca. 300 mia. kr. om året, kan offentlige indkøb spille en væsentlig rolle i udviklingen mod en mere cirkulær økonomi, og være med til at fremme markedet for cirkulære løsninger. Men hvordan kan du gøre indkøb mere cirkulært?

I denne guide kan du læse om, hvad det vil sige at købe cirkulært, og du får en række gode råd til, hvordan du som udbuds- og indkøbsfaglig i din organisation kan komme i gang med de cirkulære ind-

køb. Det er i den sammenhæng vigtigt at bemærke, at udviklingen af cirkulære indkøb kræver samarbejde på tværs i organisationen og mellem forskellige fagfolk, fordi der er brug for forskellige kompetencer, som typisk ikke alle sammen er til stede i indkøbsafdelingen.

Guiden er udarbejdet af temagruppen om "Cirkulære Indkøb 2016-2017" under Forum for Bæredygtige Indkøb, og tager udgangspunkt i de begreber og de erfaringer, som vi kender og bruger i 2017. Cirkulær økonomi tankegangen er i hastig udvikling, og nye begreber, metoder og erfaringer vil givet vis blive udviklet i de kommende år.

Hvad er cirkulære indkøb?

CIRKULÆRE INDKØB UDSPRINGER AF PRINCIPPERNE FOR CIRKULÆR ØKONOMI.

Essensen af en cirkulær økonomi er at bevare værdierne i ressourcerne længst muligt ved at bruge dem flere gange og lade dem cirkulere i et kredsløb – i stedet for at produkter produceres, forbruges og smides ud i et lineært forløb. Det kræver, at hele et produkts livsforløb tages i betragtning, og at produktet ikke ender som affald efter endt brug (Ellen McArthur Foundation 2017).

Vi kan lukke ressource-kredsløbene ved fx at genbruge og genanvende, ved at vedligeholde og passe godt på tingene og ved at reparere dem, når de går i stykker. Vi gør det også, når vi køber ting af god kvalitet, som holder i mange år. Når man stiller den type krav i indkøb og udbud af produkter og serviceydelser, kalder vi det for *cirkulære indkøb*. Det er også cirkulære indkøb, hvis man kræver, at leverandøren tager produkterne retur og sikrer, at de bliver genanvendt – dvs. at der er et egentligt system, hvor leverandøren har ansvaret for at produkterne efter endt brug bliver genanvendt.

produkter kan med andre ord fremmes på både produktniveau, leverandørniveau og systemniveau. Traditionelt har der i de offentlige indkøb hidtil mest været fokus på produktniveauet, og man skal derfor være bevidst om, at løsninger på fx systemniveau kan være mere ressourcekrævende for organisationen, fordi man "be-

væger sig ud på nyt land". Den bedst egnede model til at gøre indkøbet cirkulært afhænger bl.a. af, hvilke rammevilkår der er opstillet for indkøbet/udbuddet og af mulighederne hos markedsaktørerne.

Eksempler på et cirkulært indkøb:

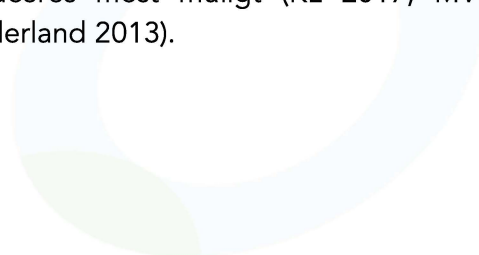
- Indkøb af møbler, der efter endt brug kan istandsættes og genbruges
- Indkøb af IT-udstyr, der istandsættes og opgraderes
- Arbejdstøj, der tages tilbage af producenten og genanvendes i nye tekstilprodukter

Produkterne kan eksempelvis købes med en take-back ordning eller leases, så produktets komponenter eller materialer kommer tilbage til producenten og derved kan udnyttes til ny produktion eller gensalg. Dermed nuanceres ejerforholdet mellem den offentlige organisation og leverandøren med henblik på, at produktet kommer tilbage i nye brugskredsløb. Cirkulære indkøb handler således om at efterspørge og tænke i forretningsmodeller, der understøtter en cirkulær økonomi.

PRODUKTETS LIVSCYKLUS. Den indkøbte vares livscyklus kan groft opdeles i tre faser: Tilblivelse, drift og efterliv, hvor efterliv refererer til håndteringen af varen efter endt brug. Til hver fase knytter sig forskellige cirkulære løsninger, som fremgår af eksemplerne i nedenstående tabel.

Hvorvidt første fase, varens tilblivelse, kan karakteriseres som cirkulær, handler om, hvordan varen er produceret, og hvad den er produceret af. Er der fx anvendt genanvendte materialer, og er det sikret,

at der ikke indgår skadelig kemi i produktet? Det cirkulære i brugsfasen kan opnås gennem forskellige serviceordninger, som er beskrevet i tabellen nedenfor. Og endelig kan det cirkulære i håndteringen af varen efter endt brug sikres gennem genanvendelse eller genbrug af samtlige bestanddele af produktet, så ressourcetabet reduceres mest muligt (KL 2017; MVO Nederland 2013).

Tilblivelse (produktion)	Drift (brugsfasen)	Efterliv (håndtering af varen efter endt brug) ¹
- Varen er helt eller delvist produceret af genanvendte materialer fremfor jomfruelige materialer. - Varen er baseret på genbrug af tidligere markedsførte produkter. - Varen består af komponenter, der er designet til adskillelse mhp. senere istandsættelse/genanvendelse. - Hvis det er nødvendigt at bruge materialer, som ikke kan indgå i et kredsløb, skal leverandøren dokumentere hvorfor. - Varen indeholder ikke skadelig kemi.	<i>Abonnementsordning:</i> Køb af adgang til en pakke af produkter og/eller services. <i>"Pay per use"-aftale:</i> Centreret omkring enkeltbetaling for brug af en service. <i>Leasing:</i> Køb af adgang/brug af varen i en længere fastsat kontraktperiode. <i>Leje:</i> Køb af kort periodevis adgang/brug af varen. <i>Deleordning:</i> Flere brugere har adgang og kan benytte produkt og/eller service. - Sikring af optimal levetid gennem løbende vedligeholdelse og kvalitetsservice af varen. - Reservedelsgaranti.	- Leverandøren tilbagekøber eller tilbagetager varen efter endt brug mhp. at sikre genbrug/istandsættelse eller genanvendelse. - Varen afsættes til behandling og efterfølgende optimal genanvendelse.

¹ **OBS:** Som kommunal indkøber skal man være opmærksom på eventuelle kommunale begrænsninger ift. at videresælge genbrugsprodukter

Hvorfor foretage cirkulære indkøb?

DEN CIRKULÆRE TANKEGANG HAR EN LANG RÆKKE POTENTIELLE FORDELE FOR OFFENTLIGE ORGANISATIONER. Den kan sikre ressourceeffektivitet og et mere miljøvenligt forbrug. Det giver både en samfundsøkonomisk gevinst og en gevinst for den enkelte organisation på et strategisk, miljømæssigt og økonomisk plan (MVO 2013; KI 2017).

Strategiske argumenter

- Organisationen kan opnå et **stærkere grønt brand**
For offentlige organisationer kan et stærkt grønt brand bidrage til øget politisk indflydelse, målopfyldelse og anerkendelse.
- Cirkulær økonomi kan bidrage til **innovation**
Organisationen er i arbejdet med cirkulær økonomi måske åben over for forandring og går i dialog med både brugerne og markedet. Det kan give anledning til gennemførelse af en innovativ proces og nytænkning i organisationen.
- **Erhvervsudvikling og skabelse af grønne arbejdspladser**
Som offentlig organisation kan man, ved at efterspørge cirkulære produkter- og services, være med til at styrke erhvervslivets udvikling, konkurrenceevne og dermed skabe nye grønne arbejdspladser.

Økonomiske argumenter

- **Omkostninger kan reduceres** på både kort og lang sigt, når indkøbet ses i en totaløkonomisk (TCO²) sammenhæng
- Organisationen kan eventuelt opnå **godtgørelse ved videresalg** af et produkt til genbrug eller ved **tilbage salg** til leverandøren efter endt brug
- **Udgifter til indkøb kan reduceres**, når produktets levetid øges
Produktets levetid kan forlænges, hvis der løbende foretages reparationer og opgraderinger
- **Udgifterne til affald reduceres** eller fjernes helt
Produkter, der ikke skal udskiftes så ofte, giver anledning til mindre affaldsdannelse. I nogle cirkulære forretningsmodeller fjernes udgiften til affald helt, da producenten tager produktet tilbage efter endt brug, eller når produktet er udtjent. Desuden vil arealbehovet til at opbevare affaldet måske kunne reduceres.
- Mere **optimal udnyttelse af ressourcerne** i organisationen
På lang sigt kan cirkulære indkøb bidrage til mindre tidsforbrug på tværs af organisationen, idet indkøbscyklussen forlænges, og produkt nære services integreres i drifts-/brugsperioden, hvilket konkret sparer organisationen for transaktionsomkostninger.

² TCO – Total Cost of Ownership - metode hvor indkøb, drift og bortskaffelse medregnes i den samlede pris for et givent produkt

Miljømæssige argumenter

- En **reduktion af indholdet af miljø- og sundhedsskadelige stoffer** i produkterne

Cirkulære produkter vil typisk være produceret med et minimalt indhold af uønskede stoffer, da 'materiale-sundhed' er en nødvendighed for, at indholdet kan indgå i ressource-kredsløb uden at skade mennesker og miljø. Det kan f.eks. give en målbar gevinst i form af bedre indeklima og dermed mindre sygdom blandt medarbejdere.

- **Reduktion i CO₂-udslip**

Ved at genbruge, istandsætte og genanvende fremfor at producere nye produkter af virgine materialer er der et potentiale for at reducere CO₂-udledningen

- **Begrænset anvendelse af sparsomme ressourcer**

Jordens ressourcer er ikke udtømmelige, det er derfor vigtigt at be-

grænse brugen af virgine råmaterialer.

- Lukkede kredsløb giver **miljøgevinster i produktionsleddet**

Lukkede kredsløb kan være med til at begrænse anvendelsen af virgine råmateriale, og derved mindske påvirkning og forurening af vand, jord, luft, natur og mennesker optræms i værdikæden. Udvinning og forarbejdning af råmaterialer samt ny produktion i leverandørkæden medfører store miljøpåvirkninger lokalt og regionalt, der hvor udvindingen foretages.

Det er dog vigtigt at understrege, at de effekter, der opnås ved cirkulære indkøb, vil være meget forskellige afhængigt af, hvilket produkt der indkøbes, samt hvilken forretningsmodel, der anvendes for produktet.

Implementering af cirkulære indkøb

DER KAN STILLES KRAV, SOM ER RELEVANTE FOR CIRKULÆR ØKONOMI I SAMTLIGE FASER I ET UDBUD, herunder markedsdialog, udelukkelses- og udvælgelsesfasen, kravspecifikation, tildelingsfasen, kontrakt og kontraktstyring – uanset om udbuddet er over eller under tærskelværdien.

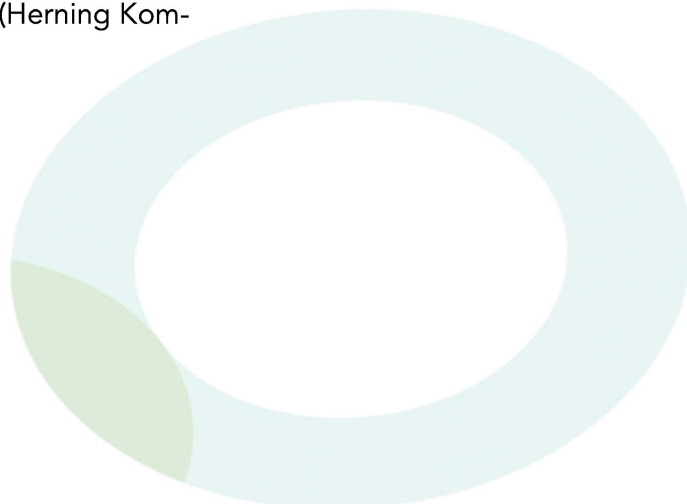
Det bør overvejes, hvor det er mest hensigtsmæssigt, at cirkulære krav implementeres i udbuddet. Der er nemlig flere muligheder. Cirkulære krav kan:

- Implementeres i egnethedsvurderingen som krav til leverandørens tekniske og faglige formåen i forhold til eksempelvis at opfylde en kontrakt, hvor der er krav om, at produkter tages retur efter endt brug
- Som et minimumskrav i kravspecifikationen
- Inddrages som konkurrenceparametre i tildelingsfasen, eller
- Fremgå af resultatstyringen, eksempelvis som en bonusordning eller som kontraktvilkår (Herning Kommune 2014).

Forberedelse

Et af de første skridt i udviklingen af et cirkulært udbud er at sikre inddragelse af de relevante parter i organisationen. Det er vigtigt, at udbudsjurister, brugere/driftsafdelingen og miljøfaglige medarbejdere som minimum er inddraget. Der er brug for mange kompetencer, og samarbejdet vil formentlig gå på tværs af forvaltninger.

Det næste skridt er at foretage et grundigt forarbejde, så I ved, hvad I vil efterspørge, og hvor jeres videnshuller er. Nedenstående model kan i den forbindelse være en hjælp til at vurdere, hvilke(t) cirkulære design, der kan være relevante for det produkt eller den service, I ønsker at udbyde. Modellen er tænkt som inspiration til, hvilke tanker I kan gøre jer om det produkt, eller den service, der skal udbydes. Hvilke cirkulære elementer, der kan tages i brug, er desuden betinget af, hvad markedet kan levere. Dette bør afdækkes i en markedsdialog, som beskrives nærmere i næste afsnit.

Cirkulære elementer	Kan det pågældende cirkulære element indgå som en mulig løsning ift. den service/det produkt, der udbydes?	Hvad er forudsætningerne for, at det pågældende cirkulære element kan anvendes? Hvilke barrierer kan identificeres?
Genbrug Produktet har været anvendt/markedsført før eller vil blive videreformidlet til andre kunder efter endt brug		
Istandsættelse Produktet kan nemt repareres og måske endda opgraderes		
Istandsættelse/forberedelse til genbrug Produktet returneres til producenten, der istandsætter produktet, så det kan reintroduceres på markedet		
Genanvendelse Produktet kan efter endt brug genanvendes, eller produktet er produceret af genanvendte materialer (vær opmærksom på, at produkter, der indeholder skadelig kemi, kan hindre genanvendelsen)		

Trinmodellen er baseret på Ellen MacArthur Foundations model for cirkulære kredsløb.

Stiller man krav til indhold af genanvendte materialer i et produkt, kan det være relevant at bede om dokumentation for sporbarheden af materialerne med henblik på at sikre, at det ikke indeholder uønsket kemi. Husk også at forholde jer til, om nogle af de cirkulære krav, I stiller til produktet, kan have afledte negative effekter på anden vis – på miljøet eller anvendelsen.

Markedsdialog

Cirkulære indkøb kræver i langt de fleste tilfælde dialog og samarbejde med markedet. Der er relativt få virksomheder, som i dag har baseret hele deres produktportefølje på en cirkulær forretningsmodel. Som indkøber af cirkulære løsninger er det derfor vigtigt at have en forståelse for, hvad markedet kan levere for at

kunne stille realistiske og tilpas ambitiøse krav i udbuddet.

Del jeres ambition og vision med markedet forud for udbuddet. Udfordr gerne producenter og leverandører på udvikling af nye løsninger, og giv dem eventuelt ekstra tid til at udvikle disse løsninger, så de passer til jeres behov. Overvej desuden, hvilken type af udbud I vil gøre brug af. I visse tilfælde kan det være givende at gøre brug af fleksible udbudsformer som 'konkurrencepræget dialog' eller 'udbud med forhandling'.

Afhængigt af det pågældende udbud, kan det være relevant at indgå dialog med leverandører, producenter og i nogle tilfælde også brancheorganisationer og affaldsbehandlere. Husk, at det også kan være relevant at afsøge det udenlandske

marked. Tid er lig penge, hvorfor en tilpasning af begge parter ressourcerforbrug skal medtænkes, samtidig med, at processen stadig skal kunne føre frem til, at jeres behov bliver opfyldt.

Der kan inviteres til dialog med markedet, hvor indkøberen kan øge sit kendskab til de cirkulære forhold på området:

Overvejelser og eksempler på spørgsmål til markedsdialog om cirkulære indkøb:

- Hvad er branchens erfaring med cirkulære indkøb?
- Hvordan bidrager produktdesign/produktion til en cirkulær model?
- Hvordan kan produktets levetid forlænges? Er vedligeholdelse og reparation tænkt ind i produktdesignet?
- Hvordan værddioptimeres produktet/produktkomponenter ved genbrug / genanvendelse?
- Hvordan kan man sikre en optimal behandling og genanvendelse af de ressourcer, der indgår i produktet?
- Hvilke risici forudser du/I, og hvordan kan I imødekomme disse?
- Hvad er de fremtidige trends inden for cirkulær økonomi? (MVO Nederland 2013)

Da den cirkulære tankegang endnu ikke er så udbredt, kan det ofte være en fordel, at markedsdialogen ikke ophører efter første runde af markedsdialog. Der kan eksempelvis være behov for endnu en runde med markedsdialog, ligesom kravspecifikationen og andre relevante dele af udbudsbetingelserne kan sendes i høring hos markedet. Dette skal naturligvis overvejes i forhold til, hvor omfattende de cirkulære krav, der stilles, er.

Kravspecifikation

Kravspecifikationen refererer til, at ordregiver meddeler, hvilke egenskaber kontraktens genstand skal overholde.

Helt overordnet gælder det, at kravspecifikationen skal:

1. Være knyttet til kontraktens genstand. Det betyder eksempelvis, at ordregiver kan stille krav til, at den indkøbte vare/service indgår i en cirkulær resourceanvendelse, men at ordregiver derimod ikke kan stille krav til, at tilbudsgivers eget forbrug er cirkulært.
2. Overholde de grundlæggende EU-retlige principper: proportionalitet, gennemsigtighed, ikke-diskrimination og ligebehandling.
3. Fremgå af udbudsbekendtgørelse eller udbudsmaterialet
4. Opfylde de vejledende regler om totalomkostninger (KFST 2016: 215-218), hvis de inddrages (Herning Kommune 2014)

Ordregiver bør grundigt overveje, hvad der skal indgå i kravspecifikationen, og hvad der skal give point i tildelingskriterierne.

Forslag til krav, der knytter sig til cirkulære indkøb:

- At produktionen af et givent produkt er helt eller delvist baseret på sekundære råmaterialer (genanvendte materialer)
- At forskellige materialer i et givet produkt nemt kan skilles ad og genbruges / genanvendes separat
- At der for et givent produkt er adgang til reservedele
- At et givent produkt garanteres en bestemt minimumslevetid
- At leverandøren tager eller køber produktet tilbage efter endt brug

³Se eventuelt også [Forums guide til markedsdialog](#).

- Branchespecifikke krav – med forbehold for, at ligebehandlingsprincippet overholdes, og det ikke fordrer medlemskab af bestemte brancheforeninger og tilsvarende
- Miljømærkekrav

Bagerst i guiden finder du et eksempel på krav, der kan stilles i et cirkulært udbud af belysning.

Når der arbejdes med cirkulære principper, og der dermed stilles krav til ikke-hyldevarer, er det vigtigt, at indkøberen ikke stiller unødige krav, så de markedsaktører, som er interesserede i at følge den cirkulære tanke, ikke udelukkes.

Udelukkelses- og udvælgelsesfasen

I denne fase skal der foretages en vurdering af, hvilke tilbudsgivere der kan deltage i udbuddet. Vurderingen foretages med udgangspunkt i en række opstillede udelukkelses- og udvælgelseskriterier (Herning Kommune 2014).

Ordregiver har mulighed for at kræve dokumentation for tilbudsgivers økonomiske-, finansielle-, tekniske- og/eller faglige formåen for at sikre, at tilbudsgiver er egnet til at imødekomme udbuddet. Erfaring med cirkulære indkøb kan inddrages som dokumentation for teknisk og/eller faglig viden.

Det er vigtigt, at indkøberen gør sig nogle overvejelser om hvor høje krav, der skal

stilles til tilbudsgiverne. Der kan være små niche-virksomheder, der er interesserede i ordregivers ideer til cirkulære produkter og tjenesteydelser, og disse virksomheder skal nødtigt udelukkes grundet store krav til omsætning eller kapital. Er der behov for, at der stilles store krav til økonomi, kan det overvejes, at selv små virksomheder kan byde – f.eks. en bankgaranti i stedet for høj egenkapital eller lignende.

Tildelingsfasen

I udbudsmaterialet skal det tilkendegives, hvilket tildelingskriterium – "laveste pris", "omkostninger" eller "bedste forhold mellem pris og kvalitet" – der afgør, hvem der vinder kontrakten. Under tildelingskriteriet "omkostninger" kan også livscyklusomkostninger medtages, hvilket muliggør en økonomisk vurdering, der understøtter cirkulære indkøb.

Cirkulære indkøbskrav kan dog kun inddrages, hvis tildelingskriteriet er "bedste forhold mellem pris og kvalitet", idet dette tildelingskriterium åbner op for formuleringen af underkriterier. Det indebærer, at ordregiver kan veje cirkulære indkøbs-hensyn op imod andre væsentlige parametre – som eksempelvis omkostninger (KFST 2016: 218). Tildelingsmodellen kan fastsættes i forhold til, hvordan hvert tilbud skal krediteres for de cirkulære elementer, den enkelte leverandør kan tilbyde. En tildeling skal så bero på henholdsvis en pris, point eller en prosamodel.

Eksempel på pointsystem med cirkulær økonomi som underkriterium

Aalborg Kommune valgte i deres udbud af bæredygtige læringsmiljøer tildelingskriteriet "bedste forhold mellem pris og kvalitet", for derved at kunne anvende "cirkulær økonomi" som underkriterium. Cirkulære økonomi vægtede 40%, mens hhv. kvalitet, totaløkonomi og rådgivning hver vægtede 20%. Se hele udbudsmaterialet [her](#). Underkriteriet, **cirkulær økonomi**, blev vurderet på baggrund af fem delkriterier, som leverandørerne skulle respondere på. Delkriterier og konkrete formuleringer kan ses af nedenstående model.

Delkriterier	Vægt	Specifikationer
Levetid	30%	- "Det vurderes positivt, at Tilbudsgiver tilbyder en lang produktgaranti på tilbudte nye møbler." - "Det vurderes positivt, at Tilbudsgiver (..) leverer brugervenlig information/vejledninger i forhold til at sikre korrekt anvendelse og vedligehold af nye og istandsatte møbler, med henblik på at medvirke til forlængelse af møblernes levetid. Dette kan eksempelvis være i form af folder, app, film eller hjemmeside."
Vedligehold	25%	- "Det vurderes positivt, at Tilbudsgiver tilbyder en lang reservedelsgaranti på nye møbler." - "Det vurderes positivt, at Tilbudsgiver tilbyder produkter, der er konstrueret med henblik på delvis demontering og udskiftning, for derigennem at øge genbrug og genanvendelse samt mindske bortskaffelse af hele møbler, alene fordi dele af møblet skal udskiftes/renoveres."
Genbrug	20%	- "Det vurderes positivt, at Tilbudsgiver i videst mulige omfang genbruger eksisterende møbler omfattet af den pågældende case² i casebeskrivelserne. Bemærk, at den casespecifikke indretningsløsning som minimum skal indeholde minimum 20 % af de eksisterende møbler (genbrugte såvel som istandsatte møbler), jf. Rammeaftalebilag 1 – Kravspecifikation, MK 24." - "Det vægtes positivt, at Tilbudsgiver i videst mulige omfang reducerer miljøpåvirkninger i processen. Tilbudsgiver bedes beskrive, hvordan denne vil håndtere genbrugsmøbler, herunder istandsættelse af eksisterende møbler, der i videst mulige omfang reducerer miljøpåvirkninger i processen, herunder eks. transportafstande."
Istandsættelse	15%	- "Det vurderes positivt, at Tilbudsgiver tilbyder at istandsætte eksisterende møbler omfattet af den pågældende case, f.eks. ved udskiftning af bordplade, ompolstring, omlakering o.l., hvorefter møblerne returneres og genanvendes i casen eller i de andre cases. Bemærk, at den case-specifikke indretningsløsning som minimum skal indeholde minimum 20% af de eksisterende møbler (genbrugte såvel som istandsatte møbler), jf. Rammeaftalebilag 1 – Kravspecifikation, MK 24." - "Det vurderes positivt, at istandsættelse af eventuelt eksisterende møbler varetages af ansatte på særlige vilkår. Dette kan eksempelvis være medarbejdere, som af den ene eller anden grund ikke kan varetage et ordinært job på normale vilkår f.eks. handicappede eller konstanthjælpsmodtagere."
Materiale-genanvendelse	10%	- "Det vurderes positivt, at tilbudte nye møbler i videst mulige omfang indeholder genbrugsmaterialer og/eller der indgår genbrugsmaterialer i forbindelse med istandsættelse af eventuelt eksisterende møbler på skolerne." - "Det vurderes positivt, at udtjente overskudsmøbler i videst mulige omfang bortskaffes til materiale-genanvendelse i rene og sorterede affaldsfraktioner"

² Med "cases" refereres der til hver af de fire skoler, som der købes møbler ind til på en samlet rammeaftale

Kontrakten

Under kontraktvilkår har ordregiver mulighed for at medtage cirkulære betingelser. Kravene kan enten formuleres som en opfordring eller som et forpligtende vilkår (KFST 2016: 153).

Et eksempel på en kontraktbetingelse kan være, at: *"Leverandøren skal tilbagetage og sikre genbrug/genanvendelse af al emballage brugt til at levere produktet i og med"*.

Kontraktvilkårene skal være knyttet til kontraktens udførelse, hvilket indebærer, at kontraktvilkårene alene kan stilles for den opgave, der udbydes, og altså ikke andre opgaver. Derudover skal kontraktvilkårene overholde de EU-retlige principper og fremgå af enten udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne (KFST 2014: 15).

Kontraktstyring

Hvis cirkulære hensyn inddrages som kontraktkrav, kan kontraktstyring sikre, at kravene rent faktisk overholdes af leverandøren. Kontraktstyringen kan imødekommes ved at indføre en opfølgingsklausul og/eller en sanktionsbestemmelse i kontrakten.

En opfølgingsklausul noterer, hvordan leverandøren skal dokumentere, at vedkommende har levet op til kontraktkravene. Udmøntningen er opfølgingsklausulen afhænger af indkøbets karakter.

Evaluering

Husk at evaluere udbudsprocessen og det efterfølgende resultat. Cirkulære indkøb er nyt for de fleste, og det er relevant at erfaringsopsamle og forholde sig til, hvordan processen eventuelt kan optimeres til næste gang.

To måder at strukturere evalueringen på kunne eksempelvis være:

1. At udarbejde et samlet **evalueringsdokument** for den enkelte produktgruppe, som indeholder:
 - Baggrundsforklaring og vigtige overvejelser ifm. gennemførte udbud
 - Forventninger til udviklingen og nye tendenser på pågældende marked
 - Let vidensopsamling af input, specielt fra de leverandører som *ikke* vandt, umiddelbart lige efter tildeling af kontrakten. Det kan bruges til at afklare forventninger til fremtidens marked, identificere det, der var svært at honorere og specifikationer, som muligvis kan komme med næste gang, der udføres i et udbud, prisforudsætninger osv. Både mundtlig opsamling og elektroniske surveys kan bruges som redskaber til formålet.
2. Udføre **regelmæssige evalueringer i indkøbsteams**, der:
 - Kortlægger de udfordringer og potentialer, indkøbsteamet støder på i sine udbudsforløb
 - Evaluerer struktureringen af de gennemførte udbud herunder overvejelser om tidsforbrug, proces, tildelingskriterier, krav osv.
 - Evaluerer det daglige arbejde med igangværende kontrakter herunder dialog med leverandører, logistikforhold, praksis i forhold til services og vedligeholdelse mv.

Eksempel på cirkulære kriterier

Eksempler på minimumskrav i forhold til at fremme cirkulære indkøb af belysning:

- Eksisterende armaturer skal genbruges og ombygges til LED for at undgå loftsreparationer og unødigt spild af CO₂.
- Alt gammel elektronik (spole/forkobling mv.) demonteres og oparbejdes af miljøgodkendt virksomhed optaget i affaldsregistreret for elskrot.
- Eksisterende elektronik erstattes med enten LED lyskilde eller LED board med driver. Driver, LED dioder og/eller LED lyskilder skal være udskiftelige.
- Ny løsning skal være CE mærket og leve op til alle lovgivningsmæssige krav.
- Løsning skal kunne dæmpes og leve op til BR15s krav om dagslysstyring i forhold til at reducere energiforbrug mest muligt.

Derudover er der en række øvrige minimumsstandardkrav, der kan sikre god kvalitet og lang levetid, men som ikke er unikke for cirkulær løsning:

- Min. Ra værdi: 80
- Levetid: L70B50 50.000 timer
- LED Minimum 100 lumen/watt
- Driveres energieffektivitet: > 87 %
- MacAdam 3
- Flicker: < 15%

Cases om cirkulære indkøb

<http://www.ansvarligeindkob.dk/cases/herning-kommune-udvikler-ny-model-cirkulaer-oekonomi/>

<http://www.ansvarligeindkob.dk/nyheder/hollandsk-kommune-vaegter-cirkulaer-oekonomi-indkoeb-kontormoebler/>

Litteratur

- **Herning Kommune** (2014). *Vejledning i implementering af cirkulær økonomi i offentlige indkøbsaftaler*. <http://projekter.herning.dk/media/3915303/vejledning-i-implementering-af-cirkulaer-oekonomi-i-offentlige-indkoebsaftaler-web.pdf>
- **MVO Nederland** (2013). *Circular Procurement Guide*. <http://mvonederland.nl/circular-procurement-guide>
- **McKinsey** (2016). *Circular economy in Europe*. <http://www.eea.europa.eu/publications/circular-economy-in-europe>
- **Ellen MacArthur Foundation** (20**). Executive summary: *Towards a Circular Economy: Business Rationale for an Accelerated Transition*. <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/overview/concept>
- **KFST**, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (2014). *Vejledning om social og miljøhensyn i offentlige udbud*: <http://www.ansvarligeindkob.dk/wp-content/uploads/2014/10/Vejledning-om-sociale-og-miljoehensyn.pdf>
- **KFST**, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (2016). *Udbudsloven: Vejledning om udbudsreglerne*: <https://www.kfst.dk/~media/KFST/Publikationer/Dansk/2016/Udbudsloven%2020vejledning%20om%20udbudsreglerne.pdf>
- **KL**, Kommunernes Landsforening (2017). *Den Cirkulære Kommune*: http://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_82528/cf_202/Den_Cirkul-re_Kommune.PDF

FORUM FOR
BÆREDYGTIGE INDKØB

